

WWW.MKS.AZ saytının

“Öyrətmək savab, öyrənmək qazanc” kitabxanası

seriyasından

VERGİ UÇOTU A-DAN Z-YƏ

(Təkmilləşdirilmiş IX nəşr)

BAKİ- 2025

Cəfər Cəbbarlı küçəsi 44, Caspian Plaza

Telefon: 050-368-12-72

web: www.mks.az

email: mksacademy2022@gmail.com

Müəllif Anar Bayramov 21 avqust 1980-ci ildə anadan olub. Bakıda yerləşən 1 saylı Fizika-riyaziyyat və informatika təmayüllü orta məktəbi müvəffəqiyyətlə bitirib. 1996-2002-ci illərdə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin “Mühasibat uçotu və audit” fakültəsində bakalavr və magistr təhsili alıb. Hərbi xidmətdən sonra bir müddət özəl müəssisələrdə və QHT sektorunda mühasib, maliyyə direktoru vəzifələrində çalışıb. Hazırda 10 ildən artıq çalışdığı, vaxtilə filialın mühasibi, baş ofisdə mühasib, baş mühasib, əməliyyat bölməsinin müdiri vəzifələrini tutduğu təşkilatda baş daxili auditor kimi əmək fəaliyyətini davam etdirir.

İndiyədək mühasibatlıq, vergi işi və insan resursları mövzularında nəşr edilən bir neçə kitabın müəllifi və redaktoru olub.

Redaktor: Qalib Toğrul

“Vergi uçotu A-dan Z-yə”(VIII nəşr)

Bakı - may 2025, 1248 səhifə

Ön Söz

“Vergi uçotu: A-dan Z-yə” kitabı Mks.az saytının həmkarlarımız arasında qısa zamanda böyük rəğbət qazanan, ən çox satılan nəşrlərimizdəndir. Kitabın 9-cu təkmilləşdirilmiş nəşrinin hazırlanması da elə bu tələb və ehtiyacdən yaranıb. Nəşrdə mövzular 1 yanvar 2025-ci il tarixində Vergi Məcəlləsinin müxtəlif maddələrində edilmiş çoxsaylı dəyişiklik və əlavələr nəzərə alınaraq şərh olunub.

IX nəşr “Vergi uçotu A-dan Z-yə” kitabının ötən nəşrdə yenilənən strukturu saxlanılmaqla, bütün bölmələr son dəyişikliklər nəzərə alınmaqla yenidən nəzərdən keçirilib. Nəşr vergi ödəyicilərinin vergi uçotu sahəsində praktiki biliklərə yiyələnməsi baxımından daha səmərəli qurulub, mövzular əhəmiyyətlik dərəcəsinə görə sıralanıb.

Kitab mənfəət (gəlir) vergisi, əlavə dəyər vergisi, istehsalat, ticarət, ictimai iaşə və xidmət sahəsində gəlirlərin və xərclərin uçotu, gəlirdən çıxılan və çıxılmayan xərclər, nağd pul vəsaitlərinin uçotu və kassa əməliyyatlarının aparılması qaydası, idxal-ixrac əməliyyatlarının uçotu, təsisçilərlə hesablaşmalar, sadələşdirilmiş vergi, elektron qaimə-faktura, muzzdlu işlə bağlı ödəmə mənbəyində vergi öhdəliyi və güzəştlər, sosial öhdəliklər, nağdsız əməliyyatlar, ezamiyyə kimi aktual və praktiki baxımdan daha çox vergi ödəyicisini əhatə edən mövzulardan tərtib olunub.

Mənfəət vergisi bəyannaməsinin doldurulması konkret misalların və genişləndirilmiş izahların köməyi ilə həyata keçirilib. Bu nəşrdə təqdim olunan hesabat və bəyannamə formalarının doldurulması təkrar nəzərdən keçirilib, dəyişikliklər nəzərə alınıb, misal və nümunələrin, eyni zamanda doldurulmuş praktiki formaların sayları artırılıb.

Kitab məzmunca praktiki bilikləri ehtiva edən, həmkarlarımızın vergi uçotu sahəsindəki işini yüngülləşdirməyi hədəfləyən bir nəşrdir. Kitabda başlıqların sual formasında təqdim olunması axtarılan cavabın asanlıqla tapılması, vaxt itkisinə yol verilməməsi, kitabın rəvan oxunması səbəbindəndir.

Bütövlükdə isə, hər bölmənin materialı əhatə etdiyi mövzunun izahı baxımından bitkin bir mətdir. Nəşrdə vergi uçotunun sadə şəkildə təqdim olunması üçün müxtəlif alətlərdən - misallardan, nümunələrdən və cədvəllərdən istifadə olunub. Bütün bunlar mövzunun daha rahat qəbul edilməsi, bu günədək mürəkkəb və qəliz ifadələrlə izahına vərmiş etdiyimiz məsələlərin ümumişlək dilə gətirilməsinə çalışan kitab müəllifinin gərgin axtarışlarının bəhrəsidir.

Kitabla bağlı dəyərli rəy, təklif və iradlarınızı səbrsizliklə gözləyirik. Bizimlə aşağıdakı vasitələrdən istifadə etməklə əlaqə yarada bilərsiniz:

(050) 368 12 72 və ya mksacademy2022@gmail.com

Vergi uçotu: A-dan Z-yə (IX nəşr)

BÖLMƏ 1. Vergi ödəyicisi və təsərrüfat subyektinin (obyektinin) qeydiyyatı

1.1. Fiziki şəxslərin qeydiyyatı	8
1.2. Hüquqi şəxslərin qeydiyyatı.....	20
1.3. Hüquqi və fiziki şəxslərin uçotu ilə bağlı digər məsələlər	39
1.4. Təsərrüfat subyektinin (obyektinin) qeydiyyatı	43

BÖLMƏ 2. Malların hərəkətinin, işlərin görülməsinin və xidmətlərin göstərilməsinin vergi uçotu

2.1. Malların alış aktı və ya Elektron alış aktı	56
2.2. Elektron qaimə-faktura	82
2.3. Malların idxal edilməsi	139
2.4. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi və yükavtonəqliyyatı üçün elektron yol vərəqi	167
2.5. Malların hərəkəti ilə bağlı digər sənədlər	175

BÖLMƏ 3. Vergi ödəyiciləri, təsisçilər və işçilərlə hesablaşmaların aparılmasına tələblər

3.1. Nağd əməliyyatlar üzrə hesablaşmalar	188
3.2. Nəzarət -kassa aparatının tətbiqi və istifadəsi	216
3.3. Nağdsız əməliyyatlar	232
3.4. POS-terminalın tətbiqi	262
3.5. İşçilərlə hesablaşmalar	268
3.6. Təsisçilərlə hesablaşmalar	338
3.6. Xarici şəxslərlə hesablaşmalar	361

BÖLMƏ 4. Fəaliyyət sahələri və fərqli vergitutma rejimləri üzrə vergi uçotu

4.1. Topdansatış fəaliyyəti	372
4.2. Pərakəndə ticarət fəaliyyəti	380
4.3. İstehsalat fəaliyyəti	386

Qısa mündəricat

4.4. İctimai işə fəaliyyəti	391
4.5. Kənd təsərrüfatı fəaliyyəti	394
4.6. Komissiya, agent və franşayzing müqaviləsi	409
4.7. İnformasiya texnologiyaları sahəsində çalışan vergi ödəyiciləri	416
4.8. İşğaldan azad olunan ərazilərdə fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri	426
4.9. “Sabit qəbz”lə fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri	442
4.10. Daşıma fəaliyyəti	450
4.11. Mikro sahibkarlıq subyektləri	456
4.12. Maliyyə lizinqi	476
4.13. Media subyektləri	490
4.14. Fərdi sahibkarlar	492
4.15. Riskli vergi ödəyiciləri	493

BÖLMƏ 5. Vergi yoxlamaları

5.1. Kameral vergi yoxlaması	522
5.2. Operativ vergi nəzarəti	531
5.3. Səyyar vergi yoxlaması	533

BÖLMƏ 6. Mənfəət və gəlir vergisinin uçotu

6.1. Fiziki şəxslərin gəlir vergisi	590
6.2. Hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi	597
6.3. Gəlirdən çıxılan xərclər	605
6.4. Ezamiyyə qaydalarında son dəyişikliklər	620
6.5. Əsas vəsaitlərin uçotu və amortizasiyası	636
6.6. Əsas vəsaitlərin təmiri	650
6.7. Cari vergi ödəmələri	658
6.8. Ödəmə mənbəyində vergi	699

BÖLMƏ 7. Əlavə dəyər vergisinin uçotu

735

BÖLMƏ 8. Sadələşdirilmiş verginin uçotu

851

Vergi uçotu: A-dan Z-yə (IX nəşr)

BÖLMƏ 9. Digər vergilərin uçotu

9.1. Aksiz vergisi	878
8.2. Əmlak vergisi	897
9.3. Torpaq vergisi	917
9.4. Yol vergisi	927
9.5. Mədən vergisi	932

BÖLMƏ 10. Vergi orqanına təqdim olunan məlumat formaları

10.1. DTA formaları	936
10.2. İdxalla bağlı məlumat forması	946
10.3. Kredit və debitor borcları haqqında məlumat forması	959
10.4. İstehsalla bağlı məlumat forması	967
10.5. Digər məlumat formaları	973
10.5. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə ilə bağlı məlumatların təqdim edilməsi	975

BÖLMƏ 11. Vergi ödəyicilərinin hesabatlılığı

11.2 Mənfəət vergisi bəyannaməsi	996
11.3. Mənfəət vergisi bəyannaməsinin 1 saylı Əlavəsinin tərtibi	1046
11.4. ƏDV depozit hesabı	1088
11.5. ƏDV bəyannaməsinin təqdim edilməsi	1102
11.6. Elektron qaimə-fakturaların əvəzləşdirilməsi	1136
11.7. ƏDV bəyannaməsi üzrə kameral uyğunsuzluq məktubları	1148
11.8. Sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsinin tərtibi	1154
11.9. Əmək haqqı üzrə vahid bəyannamənin tərtibi	1174